

EG MEINI TAÐ

Føroyskt er tað so ikki

SJÓNARMÍÐ
Sonne Smith

Tað er helst logiskt á donskum, tí tað er so avbera logiskt á eingilskum, men tað er ikki logiskt á føroyskum, at Høgni Hoydal hevur boýgt seg fyri einum kravboðum. Hugsjó tykkum Høgna Hoydal standa samankrøktan, boygdan, tí hann fekk ikki sín vilja í fullveldismálinum. Hugsjó tykk-um Høgna Hoydal, sum boygdur hevur mist andlit. Høgni Hoydal hevur í fjølmiðlunum gjørt alt annað enn tað, man kundi væntað var logiskt. Mær vitandi slakaði hann ella bakkaði fyri at bjarga sær undan til dómis eyðmyking. Í hesum nýggja ólogiska barnamálinum er hann mestsum fyri øllum ólogiskum málsligum brongli. Málið er fullkomu-liga spastiskt vordíð.

Um hetta er knarr og grenj? Ja, tí eg skilji ikki føroyskt longur. Ikki tí at eg dugi so illa føroyskt, men tí at eg vil ikki slaka fyri øllum hesum ólogisku klisjeunum, sum álmaðar herja í okkara fjølmiðlum og millum polit-ikarar og stjórar og fróðingar av øllum handa slag. Eg læri føroyskt hvønn einasta dag og royni at gera mær ómak at brúka málið eftir førminum.

Eg fái ilt hvønn dag, eri í øðini hvønn dag um alt hetta vrovlið og tvætið, sum verður borðreitt fyri okkum í fjølmiðlunum, í Løgtinginum, við stjórans skriviborð, í lýs-ingum og kunngerðum. Tað er so himmalrøpandi, skrigg-andi ört og ólogiskt, at tað einasta, sum er at gera í löt-uni, er at gera vart við hetta mønsnið og tvætið. Alt hetta, sum spillir okkum dagin. Hygg her! Í morgin er evstamark fyri heintan av at-gongumerki. Klokkan 17 í dag er evstamark fyri keypan av mjøli. Dagin aftan á í morgin er evstamark fyri málan av skipi. Hevur nakar hoyrt so skapt. Hvat ólukkan feilar?

Klokkan gjordist hálvgum sjeý. Tað ber ikki til at siga so, tí hvussu ber ein klokkan seg at við at gerast nakað

Vikusifti

Postboks 19, 110 Tórshavn, telefon 311820, telefax 314720, teldupostur: birgir@sosialurin.fo
Blaðstjórn: Birgir Kruse

Gylta Oscar-virðislønin ímyndar ein mann, sum stendur á eini filmsrullu við einum svøri fram fyri seg

FILMUR Birgir Kruse

Tá vit siga Oscar, er tað sum við so mongum inna film og leiklist. Tað er ikki tað, tað sýnist at verða. Eisini navnið Oscar er ein illusjón. Rætta heitið á virðislønin, sum hevur verið handað síðani 1928 er The Academy Award. Standmyndin, sum er gylt, er til hæddar trettan og ein hálvan tumma og vigar hálvt nigggjunda pund. Tilsams 2365 stand-myndir eru handaðar síð-ani 1928, tá 13 bólkar vóru at kappast í. Í dag verður kappast í 23 yms-um bólkum.

Tað var Cedric Gibbons, sum við heitinum art di-rector fann uppá hesa standmyndina, sum mynd-høggarin George Stanley evnaði til. Fram til 1931 var einki ávíst navn knýtt at standmyndini hjá The Academy of Motion Pic-ture Arts and Sciences. Tí var hetta langa heiti nýtt. Men ein dagin í Holly-wood hetta árið, í 1931, sá ein skrivstovukvinna, Mar-garet Herrick at navni,

Rópti nakar Oscar?

stuttum fekst á video í útsølu í H. N. Jacobsens Bókahandli í Havn. Aktu-elli filmurin um »Tikaran á lopi« teknar seg fyri ikki færri enn tiggju ætlaðar Oscar-virðislønir.

Tað er triðju ferð, at Tai-wan er á borðinum hjá Os-cari og teimum. Men sam-stundis er ein franskur filmur kappingarneyti um virðisløнина sum besti fremmandi filmur. Ikki færri enn 31 franskir film-ar hava verið í uppskoti gjøgnum árinu og 9 ferðir-nar hava teir vunnið. Franski filmurin hesa ferð-ina er »The Taste of Others«.

Belgia, sum fimm ferðir hevur verið í uppskoti, mótir við filminum «Everybody Famous» og Meksiko, ið somuleiðis hevur ligið framvið fimm ferðir, mótir við filminum «Ameros Perros».

Áhugaverða filmslandið Kekkia, sum bara tvær ferðir hevur verið við, vann hesa virðisløn í 1996 fyri filmin «Kolyak». Aktu-elli kekksiki filmurin eitir á enskum »Divided we fall«.

Eins og virðislønin fyri besta fremmanda filmin er

Jákup Eli Jacobsen í Havnar Bio hevur júst pakka Oscar-til-nevndu filmarnar á plakatinu, sum nú fara til Suðuroyar

Mynd Jens Kr. Vang

RURA Á ÍSLENSKUM. Í 1999 Gav Føroya Skúlabókagrunur út bókina hjá Þóru Þóroddsdóttir »Rura«. Í mei kemur hon á íslenskum »Að hreyfa sig og hjúfra« og arbeitt verður samstundis við eini danskari útgávu

Bøkur til útflutnings

– Føroysk børn eru ikki øðrvísi enn onnur børn, sigur Þóra Þóroddsdóttir. Tittleikin av sansaskipantartrupulleikum er tann sami her, sum í londunum kring okkum. Orsakirnar eru tær somu og tað sama eru eyðkenni og viðgerð. Bókin »Rura« er sostatt ikki staðbundin, hóast føroysk børn eru bæði innihald og karmur

Mynd: Jens Kr. Vang

sigur ein fegin Þóra.

Útgávan fær fíggjarligan stuðul frá Proskahjálp, sum er foreldrafelag hjá børn-um, sum onkursvegna hava havt trupult við at mennast til fulnar og at trívast í leiki og starvi. Haraftrat hevur norrøni týðinga-grunnurin eisini stuðlað.

Donsk útgáva

Tann danska útgávan av bókini »Rura« er komin soleiðis í lag, at ein lærari við Tofta Skúla, Solveig Debess, av sínum einting-um hevur týtt bókina til danskt. – Hon bar mær týðingina, fullfíggjaða, eina ferð í heyst, við orð-unum Ger so væl. Eg gjordist sjálvandi bæði ov-farin og ovurfeigin, tí tað er eitt megnararbeiði at týða eina heila bók, og so har-aftrat at gera tað í knapparri og dýrmtætri frítíð, sigur Þóra.

– Vit báðar sendu síðan týðingina til danska for-lagið Borgen, ið hevur tik-ið sera væl ímóti tekstinum og arbeidir nú við at fáa bókina út á donskum. *Hevur verið neyðugt at broyta nakað í innihaldin-um, nú upprunaføroyska bókin kemur á bæði ís-landskum og donskum?* – Tá ið tú skrivar tín egna tekst á øðrum máli enn upprunamálinum, hev-

ur tú bæði frælsi og hug til at bota um og gera ávisar broytingar, men tær eru í flestu forum lagdar aftrat tí føroysku útgávuni, sigur Þóra Þóroddsdóttir.

Í báðum týðingunum er innihaldið í ein ávísan mun lagað til lesaran og um-hvørvi hansara, m.a. tí at sipað verður til persónligar upplivingar og umhvørvis-hugmyndir í tekstinum, sigur Þóra, sum skoytir uppí, at føroysk børn ikki eru øðrvísi enn onnur børn, og títleikin av sansa-skipanartrupulleikum er tann sami her í landinum, sum í londunum kring okkum. Orsakirnar eru tær somu, sigur Þóra, og tað sama eru eyðkenni og við-gerðin. Bókin er sostatt ikki staðbundin, hóast fø-roysk børn eru bæði inni-hald og karmur um upp-runabókina, sigur Þóra.

Tjúgu ára royndir

Um egna bakgrund og or-søk til at skriva aktuella bókina »Rura«, sigur Þóra, at hon í tjúgu ár hevur fingist við at venja børn. – Tað var sum fysioterpeut-ur, bæði í heilsuverkinum og skúlaverkinum, og har-aftrat starvaðist eg í tvey ár sum sjálvstøðug í Íslandi og arbeiddi eisini tá rætti-liga nógv við børnum. – Eg væntaði, at eg fyrst

og fremst fór at arbeiða við børnum, sum høvdu rørslubrek, altoo einum álvarsomum, men væl útgreinaðum og avmarkað-um breki. Hetta varð eisini so, sigur Þóra, sum tú skjótt varnaðist ein langan bíðilista við børnum, ið ikki høvdu fingið skrásett nakra sjúku, ella fingið út-greinað ein veruligan trup-ulleika.

Linan kropp

Hetta vóru og eru tey, sum hava linan kropp, óstorts-ligar rørs lur, eru viðbrekin og sárbar, hava ring bind-indi og trívast illa í spæli við øðrum, sigur Þóra, sum skoytir uppí, at hetta ann-ars eru heilt vanlig børn við góðum evnum og full-um skili.

– Eg var í fyrstani rætti-liga ráðaleys, tá eg gáaði um hetta, sigur Þóra. Men eftir at hava tikið skeið um sansaskipan og lisið alt, ið hon fekk hendur á um hetta serstaka evni, fór Þóra í gongd. Trilvandi, sum hon sjálv sigur.

– Í dag kenni eg umleið 300 føroysk børn og ein hóp av íslenskum børn-um, ið hava havt tað trup-ult júst á henda hátt. Eg havi kannað tey, vant tey og vegleitt teimum avvarð-andi, skúlunum og dag-stovnunum. – Tað eru hesi

børnini, áhugin og tað á-grýtni og tann eldhugi, sum hvør einstakur lærari, pedagogur og ikki minst foreldur hava sýnt, ið eru kveikjan og sjálvt innihald-ið í bókini »Rura«, sigur Þóra og leggur afturat, at tey hava givið henni innlit í teirra egnu lív, hvussu trupul gerandisdagurin er, og tað hevur vist seg, at søga barnsins ella lív-s-gongdin, endurtekur seg ferð eftir ferð, hóast børn-ini sum heild eru veruliga ólik sum einstaklingar. –

Hetta og so tað, sigur Þóra, hvussu tey hava menst á-fram og búnað, tað er grundarlagið í sjálvari bók-ini.

Sansaskipan

Meginparturin av bókini »Rura« verður nýttur til at útgreina hugtakið sansa-skipan, og at lýsa gerandis-dagin hjá sansaskipantar-barninum. Í fyrru helvt av bókini er gjøgnumgongd av teirri nervafrøðiligum búningini við høvudscenti á sansa-búning, og í framhaldi av hesum verður hugtakið sansaskipan lýst, fyrst á nervafrøðiligum støði og síðani út frá atburði og trupulleikum barnsins. Nomið verður við sansa-skipanartrupuleikar hjá teimum, ið hava eitt brek

og hugleitt verður um sambandið millum MBD-DAMP og sansaskipan. Seinna og størra helvtin av bókini snýr seg um kanning og viðgerð. Har verður lýst hvussu tera-peuturin ger kropsliga kanning og hvussu hann saman við foreldrum og pedagogsikum starvsfólki fær drigið upp eina heild-armynd av atburði og bún-ing barnsins. Lesarin fær innlit í ta terapeutisku við-gerðina og somuleiðis, hvussu botast kann um viðurskifti heima, í skúla og á dagstovni.

Føroyar sum alheimsstarvstova

Spurð, um kjakið um arva-gransking og altjóða fel-agsskapir hava hvest áhug-an at fáa hesa bók út í øðr-um lodnum, sigur Þóra, at í bókini »Rura« er hvørki talan um umhvørvisligan ella arvafrøðiligan trupulleika.

– Burtursæð frá tí haldi eg, at vit eiga at fáa lóg-givið nágreiniliga um júst hetta og ongantíð ov skjótt, soleiðis at dugalig faka-fólk, sum eitt nú Monica Steuerwald, sleppa til verka, børnum okkara at gagni, sigur Þóra.

– Tað tykist tó sum orðið lóggáva hevur lyndi til at elva til ruðuleika heldur enn skipan her í landinum, og hetta endurspeglar í mínum eygum bæði ó-sjálvstøðuga hugsan og eisini fornar hevdir fyri, at onkur annar helst tekur um endan fyri okkum. Og okk-ara børn. Annars ber eisini til at venda tí siðfrøðiliga sjónarmiðinum í sambandi við genkningar á høvðið og spyrja seg sjálvan, um vit ikki hava siðfrøðiliga skyldu til at fylgja við á hesum leikvøllinum av øll-um alvi, sigur Þóra, sum reisir spurningin, um ikki føroyingar eru við at vera í seinna lagi á sjóvarfallin-um. – Eitt nú í Íslandi ganga hesi mál við rúkandi ferð, og Ísland er nóg lítið og avskorið til at vera sera áhugavert í hesum sam-bandi, sigur Þóra Þórodds-dóttir at enda, nú bók hennara »Rura« er ávegis, bæði í Íslandi og Danmark.